HAGYÁROSBÖRÖND

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés *5*

2. Hagyárosbörönd bemutatása *7*

3. Örökségünk *11*

4. Eltérő karakterű településrészek Hagyárosböröndön *14*
Karaktert őrző településrész - Börönd
Vegyes karakterű településrész – Hagyáros
Egyéb terület
Gazdasági terület

5. Építészeti útmutató *21*
Telepítés
Terepalakítás
Magasság
Tetőforma, tetőfelépítmények, tetőablakok
Tetőhajlásszög
Tetőhéjalás
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Színek
Kódisállások, tornácok, erkélyek
Ajtók, ablakok
Épületre telepített műszaki berendezések és sajátos építmények
Homlokzatképzés
Kerítések

6. Jó példák *37*

7. Utcák, terek 40

8. Hirdetések, reklámtáblák 44

1

BEVEZETÉS

l Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnek, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik.
Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

2

HAGYÁROSBÖRÖND BEMUTATÁSA

Hagyárosbörönd község Zala Megye északnyugati részén, Zalaegerszegtől mintegy 11 kilométerre a 76-os főút mentén fekszik. A táj a Zalai dombság tipikus jegyeit hordozza magán.

Hagyárosbörönd néven ez a község 1942 óta létezik. Korábban egymás közelében, de két külön létező község volt Hagyáros és Börönd néven.
Az elnevezések eredete nem ismert. Vannak elméletek, miszerint a két szó magyar, a hagyáros a hangyálos azaz hangyás, és a Bőrönd, Berend, Berény személynév vagy törzsnévből származik.

Hagyáros a monda szerint nem a jelenlegi helyén, hanem a hagyárosi major körül volt. Az ellenség elől menekültek a lakók a mai helyére, amely addig erdő volt. Hagarust 1251-ben említik először, 1497-ben két Hagyárost emlegetnek, ezek 1519-ben, mint Kápolnás- és Felső Hagyáros szerepelnek. A Szent György tiszteletére emelt kápolna 1251-ben ált ugyan, de a plébánia Bagodon volt. 1778-ban a képolna már nem volt meg, a hívek száma ekkor 79 volt. Az 1513-ban készült adólajstromban Bagoddal van együtt, s e két helyen a Bagodi, Kávási és Gellért családok a birtokosok. Az 1630-as évekből is van feljegyzés a helyiségről de 1720-ban már nem szerepel a lakott helyek között. Az 1830-as összeírás szerint Hagyáros nemesi falu, ahol 26 adózó és 16 zsellér lakik. Az összeírás szerint a falu jó anyagi viszonyaira tekintettel kivetették a falunépére a katonaság téli eltartására adandó járandóságot. A XIX. század folyamán a település lakóinak száma alig változik, 17 házban 88 ember él. Ebben az időben a források a Sümeghy és Sennyei családot említik a nagyobb birtokosok között.

Börönd első írásos említése Berend néven 1332-ből származik. A Berendi család egyes ágainak tulajdona volt. 1513-ban egytelkes nemesi családok kezén találjuk. 1720-ban is a curiális, - azaz nemesi igazgatás alatt álló- helységek között van feltüntetve. Kápolnája, Urunk színeváltozásának tiszteletére 1754-ben épült fából, szalmával fedve. 150 személyt tudott befogadni, tornya nem volt, harangja a falu közepén külön haranglábon található. A hívek száma 1773-ban 435 fő. A népesség száma a XIX. század folyamán egyenletesen emelkedett, az 1880-as évek végén már 97 házban 477-en laktak. A kápolna helyén épült fel 1844-ben a mai tágas templom.

A két név együttes használata 1942-től figyelhető meg, miután 1942. február 12-i hatállyal a két község egyesítése megtörtént, de csak 1943. augusztus 11-én nyert befejezést az egyesítés.

A tanácsi rendszerben a település a Bagodi Községi Közös Tanácshoz tartozott.

Az önkormányzatok megalakulását követően a község megpróbálta behozni az évtizedes lemaradást. Ekkor a faluban még nem volt vezetékes ivóvíz hálózat, gázhálózat nem működött szervezett hulladékszállítás.
Hagyárosbörönd napjainkban a szennyvízhálózaton kívül minden szükséges infrastruktúrával rendelkezik. A belterületi utak mindegyike szilárd burkolatú. 2001-ben elkészült a két településrészt (Hagyárost és Böröndöt) összekötő út.
Az egyház az önkormányzat és a lakók összefogásának eredményeként a község temploma 2000-ben teljesen megújult.

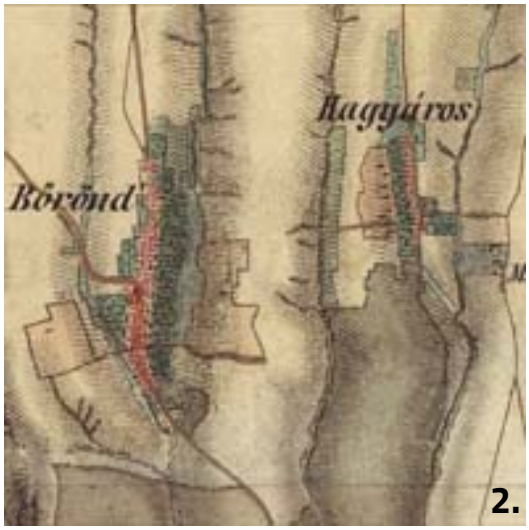

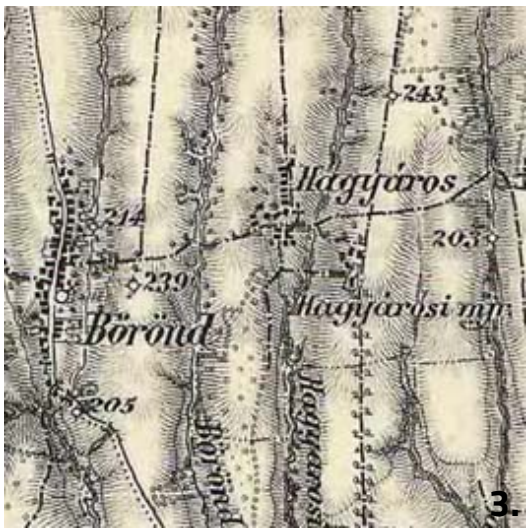

1. Első katonai felmérés (1763-1787) - www.mapire.hu
2. Második Katonai felmérés (1806-1869) - www.mapire.hu
3. Harmadik katonai felmérés (1869-1887) - www.mapire.hu
4. Katonai térkép (1970-es évek)

3

ÖRÖKSÉGÜNK

Természeti értékek

A község területén lévő természeti értékek vonzó lehetőséget kínálnak elsősorban a turisták számára. Északi irányból a faluba érkezve egy kisebb emelkedő után lejt az út és tárul fel a falu látványa. Keleti és nyugati irányban szép kilátás nyílik a gondozott kertekre és a megművelt mezőkre. A gondozott mezők és szántókat szép összefüggő fa és cserejcsoportok határolják a mezsgyén. Helyenként szoliter állású hagyásfák és facsoportok gazdagítják a tájképet, valamint kisebb erdős területek ékelődnek a szabálytalan méretű, és osztású mezőgazdasági parcellák közé. A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek kijelölését, az övezetére vonatkozó előírásokat a rendezési terv keretében javasolt kezelni a már meglévő, jól működő gazdálkodási formák figyelembe vételével. A táj jellege, a természeti értékek és az egyedi tájértékek megóvása érdekében mindennemű területhasználatot, területhasználat változtatást (telekalakítás, agrár művelés, művelési ág váltás, művelésbe vonás, terület helyreállítás, más célú hasznosítás, termelésből kivonás, telek beépítés) a táj természeti adottságainak, természeti és művi érték elemeinek, esztétikai jellemzőinek, karakterének (összegezve: tájpotenciál szintjének) megőrzésével kell végezni. Számos forrás található a település külterületén, melyeket tájértékként tartunk számon. Emelett 6 útmenti kőkereszt, a temetőben található emlékművek, fogadalmi keresztek, a település temploma és egyedi temetkezési helyek a részei a település tájérték leltárának. (lásd.: http://tajertektar.hu)

A Zalai-dombság területének nagy hányadát erdő borítja, az országos átlagnál kevesebb a szántóföld. A sűrű, csaknem párhuzamos, de dél felé kissé szétterülő, mélyen bevágódó völgyek erősen tagolják a felszínt. Magyarország hévizekben egyik leggazdagabb területe a Zalai-dombság, melyet a szénhidrogén bányászat során végzett mélyfúrások tártak fel. Az itteni termálvizek általában kb. két millió éves, felső pannon korú üledékekben halmozódtak fel. A táj éghajlatát meghatározza, hogy hazánknak ez a tája a tengerhez legközelebb eső terület. A tél viszonylag enyhe, de esetenként az Alpok hűtő hatása érvényesül, a nyarak hűvösebbek. A terület vízrajzára erőteljes hatást gyakorol a csapadék mennyisége, illetve a területenként más-más vízáteresztő-képességű kőzetek. A település környezetében főként mezőgazdasági területek húzódnak, déli részén kapcsolódik csak hozzá erdőterület.

J.N.
R.J.
Isten dicsőségére felállíttatta

Építészeti értékek
Hagyáros és Bőrönd településszerkezetét illetően útifalu keskenyudvaros fésűs beépítéssel.
Sajnos nem maradtak ránk a korábbi századokból a térség népi építészetére jellemző boronafalú lakóépületek melyek az 50-es években még dokumentálásra kerültek. A 19-20. század fordulójáról több építészetileg értékes lakóház is található a településen. Ezek egy része tulajdonos híján eléggé leromlott állapotba került, de jó pár ezek közül a falu megőrzésre és gondozásra érdemes lakóháza.

Jelentős műemléki érték nem található a faluban, de az Önkormányzat a település egyes épületeit helyi védelem alá vonta.
Ilyen épület a templom és négy lakóház. Ebből egy felújított és gondozott, egy jelentősen átalakult egy felújítást követően, a másik két ház gazdátlan.

Helyi védelemben részesült építmények:

1. lakóház és melléképület	Fő u. 98	Hrsz.: 148
2. lakóház	Fő u. 73.	Hrsz.: 6
3. lakóház és melléképület	Fő u. 67.	Hrsz.: 11
4. katolikus templom	Fő u. 37.	Hrsz.: 40/1
5. lakóház és melléképület	Fő u. 35.	Hrsz.: 42/1

A római katolikus templom titulusa Urunk színeváltozása, a Zalaegerszegi Esperesi Kerülethez tartozik, a bagodi (Szent István király) plébániáról látják el. A főbejárattól balra található az I. és a II. világháborús hősök emléke.
Települési értékkel bíró elemek és megőrzendő értékek az útszéli keresztek, az udvarokban álló fedett kerekes kutak és a gazdasági épületek, melyek nyilvánvalóan a rendeltetésből fakadóan több átalakítást is megértek már, de hagyományos

4

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A kézikönyvben a településképi követelmények megalapozására meg kell határozni a település meghatározó településképi jellemzőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel. Az eltérő karakterű területek lehatárolásának célja az, hogy a településkép, arculati jellemzők szempontjából hasonló területeken hasonló viselkedésmódokat javasoljon a kézikönyv. A területek lehatárolása egyrészt a település történeti fejlődésének, morfológiájának vizsgálatából, másrészt a helyszíni vizsgálatok eredményeiből születtek.

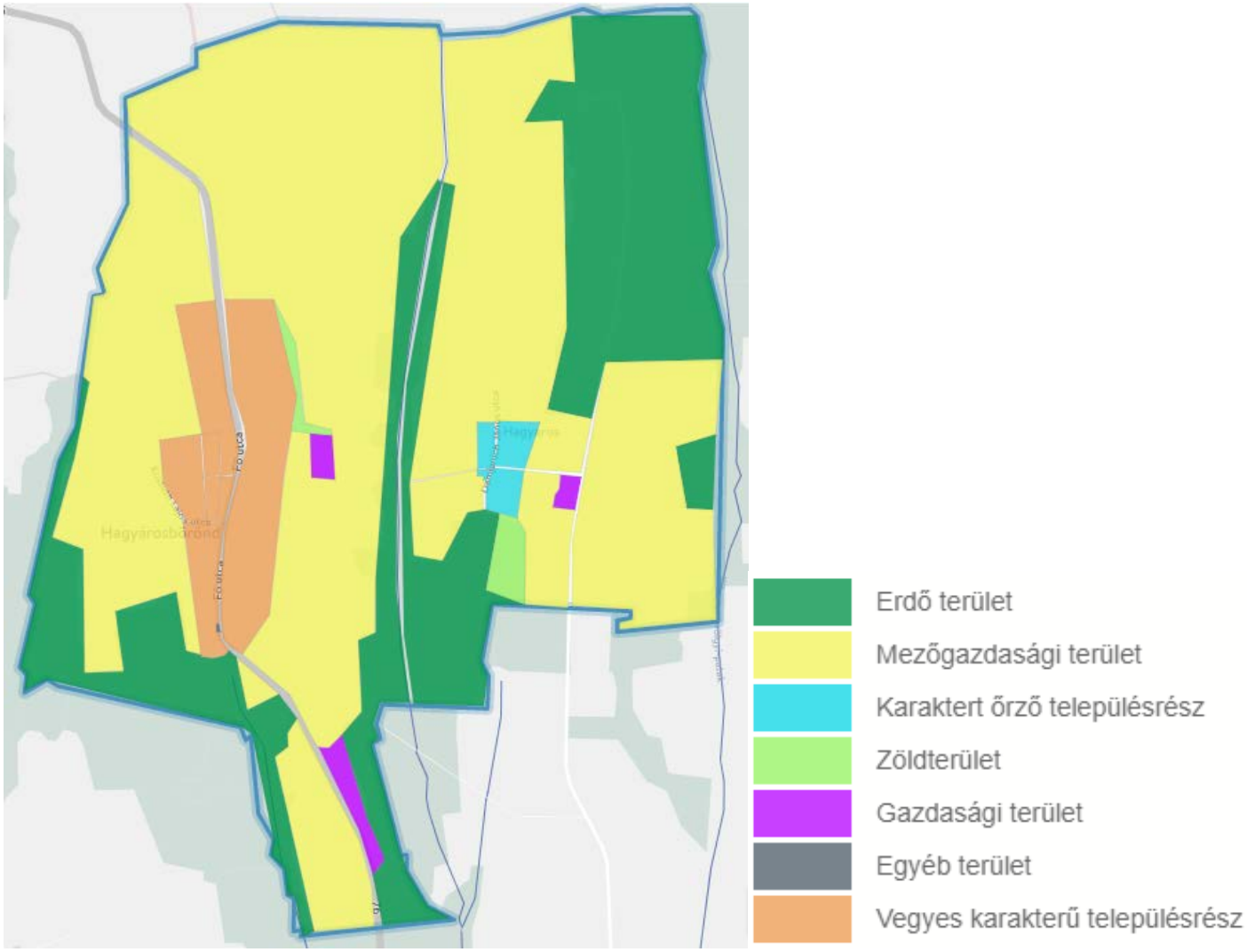

tak.lechnerközpont.hu
térképszerkesztő alkalmazás

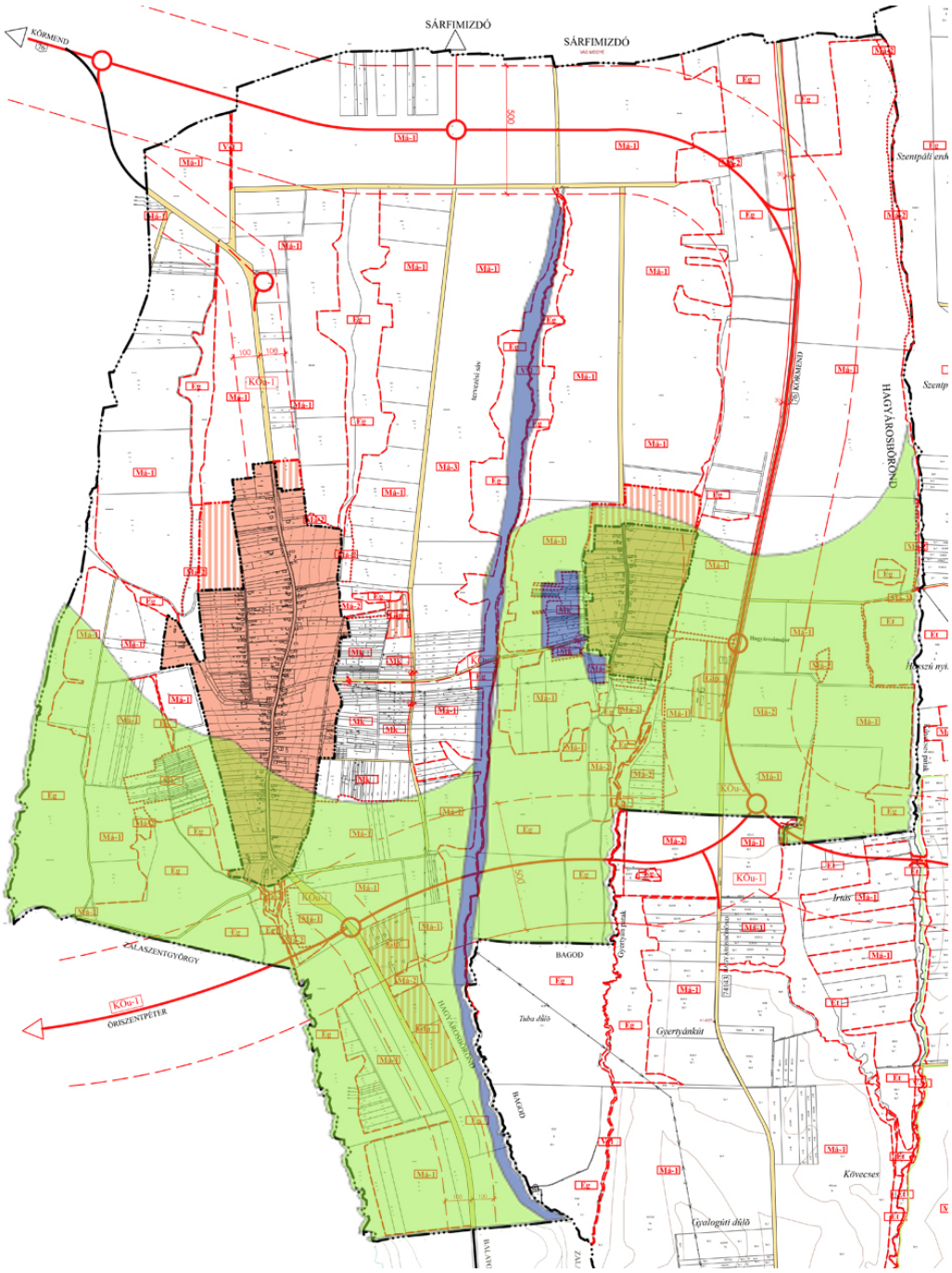

TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLET

ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖVEZETEI

KARAKTERT ŐRZŐ TELEPÜLÉSRÉSZ-

Hagyáros

Hagyáros településrész távolabb esik a 76-os számú úttól, lényegében egy utcából áll. Elzártsága folytán az épületállomány lecserőlése nem gyors ütemű.

Arculati jellemzők

A településrészre a földszintes, oldalhatáron álló hagyományos paraszti lakóházak a jellemzőek. A házak elhelyezkedése nagy többségben az útra merőleges. A tetőformák nyeregtető utcára merőlegesen vagy párhuzamosan, kontyolt nyeregtető és sátortető. Héjalások hornyolt egyenesvágású vagy hódfarkú cserépfedés, rombuszpala, betoncserép. A nyílászárók mind anyagukban mind formájukban változatosak.

Színhasználatukra a fehér, szürke és törtfehér és világos barna, okkerszínek jellemzőek.

Több háznál még megtalálhatók a gazdasági épületek, melyeknek formai megőrzése akár funkcióváltással is, de fontos lenne.

A kerítések áttörtek.

Területi karakter

A házak elhelyezkedése, az előkertek mélysége, az úthálózat őrzi történeti karaktert, melynek megőrzése elengedhetetlen.

A kertekben még fellelhető a hagyományos kertszerkezet: utcafronton kis virágoskert, a ház melelett udvar, konyhakert zöldségekkel és fűszernövényekkel, hátrább gyümölcsös, végül a szántók, legelők voltak. A telek méretének csökkenésével, a gazdálkodás átalakulásával ez a szerkezet némileg megváltozott, de a ház körüli részletek megmaradtak, és megőrzendők.Egy-két kivételtől eltekintve a település házai őrzik az eredeti karaktert, az új 90-es években épített házak illeszkedni, igazodni kívánnak a meglévő települési arculathoz.

19 02

VEGYES KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZ - Börönd

A vegyes karakterű településrész besorolás Hagyárost jellemzi szinte teljes egészében. Az itt található épületek nagy része már nem őrzi a hagyományos falusi lakóházak architektúráját. Annak ellenére, hogy a Fő útról nyíló Kossuth utca a sok épületet megőrzött az eredeti települési arculatból az egy-egy hagyományos falusi háztípus közé beépített újabb lakóházak tömegformájukban, megjelenésükben, homlokzatképzésükben nagyon eltérnek a többi épülettől.

Arculati jellemzők

A beépítési mód oldalhatáros, megtalálhatók az egy, de a két szinttel rendelkező lakóházak is. A területen jelen vannak a 60-as, 70-es évek kockaházai sátortetővel, a 80-as évek házai oromzattal, balkonnal, erkéllyel, nyeregtetővel. A 90-es évek és a közelmúlt házformáira is akad példamegjelennek az újabb, divatos bonyolult tetőformák is. A tetőforma ezen a településrészen változatos, nyeregtető utcára merőlegesen vagy párhuzamosan, kontyolt nyeregtető és sátortető. Héjalások hornyolt egyenesvágású vagy hódfarkú cserépfedés, rombuszpala, betoncserép, bitumenes zsindely. A nyílászárók mind anyagukban mind formájukban változatosak. Színhasználatukra az erőteljes színárnyalatok alkalmazásától a visszafogott színharmóiákig több megoldás látható.
A gazdasági épületek hevenyészetten építettek.
A fedett kerekes néhol még eredeti formájukban megtalálhatók, ezek kutak megőrzendő értékek. Kerítéseik áttörtek.

A kertekre az átalakuló karakter jellemző. Szerkezetében és funkcióiban még némileg fellelhető a hagyományos kertkialakítás, de a növényhasználatban már újabb, modernebb vonások is észlelehetők. Mind az előkertek, mind az utcakép tekintetében nagyon meghatározók az örökzöld fák. A fő út mentén, a nagy átmenő forgalom miatt elsősorban a középmagas és magas örökzöld fák, sövények jellemzőek. A településen szinte minden kertben fellelhetők örökzöldek, főként fenyők és oszlopos tuják. A virágokkal beültetett előkertek inkább a mellékutcákban figyelhetők meg. A lakóházak utcafrontján mind az előkertek, mind a kerítések előtti kiültetésekben jellegzetes növény az írisz, több fajtája, több levél-és virágszín változata is fellelhető a településen. Viszont sok kertben a virágágyásokat felváltotta már az egybefüggő, nyírott gyepfelület. A fő út mentén a szűk közterületi zöldsávok, vendégjárdák sem utcafásításra, sem virágágyások létesítésére nem adnak lehetőséget.
Egy mellékutcában (Kossuth u.) található játszótér, ami legfőbb zöldfelületi, közösségi tere a településnek. A játszótéren idős nyírfák nyújtanak árnyékot, valamint telepített cserjesor határolja le a nyugati oldalát.

Területi karakter

Az évtizedek során az aktuális divatnak megfelelően megépített házak megbontják az eredeti karaktert, de mivel egy-egy szakaszra koncentrálódnak az átmenet nem hat zavaróan. Meg kell jegyezni, hogy a tömeg és formaképzés és az anyaghasználat a jövőben szabályozásra szorul.

EGYÉB TERÜLET

Egyéb terület besorolás alatt a hagyárosböröndi temetőt jelöltük. A temető Bőrönd településen belül a Fő út nyugati oldalán található.

A bejárat mellett áll a ravatalozó: csonka konytetős visszafogott színvilágú a települési karakterbe illő épület.

A temető melletti fasor leválasztja a területet a forgalmas főúttól.

Kerítése áttört.

A temetőben található keresztek és régi síremlékek megőrzendő értékei a temetőkertnek.

GAZDASÁGI TERÜLET

Böröndtől keletre és délre, Hagyárostól keletre mezőgazdasági telep található.

Arculati jellemzők
Hosszú, nyeregtetős istállóépületek palafedéssel, fehérre meszelt homlokzattal és hullápala tetős műhelyépületek szintén fehérre meszelve.

Területi karakter
Az épületek és az aszfaltos út között fasor húzódik, ami vizuálisan egy egzakt határt képez a gazdasági zóna és a táj között, némiképp elrejtve az épületeket. A nagy területi igény és a méretek miatt a telep természetszerűleg terjengős és nagy épülettömegekből áll össze.

5

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni.

Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TELEPÍTÉS

A településen az oldalhatáros beépítési mód alakult ki. Ez a kialakult beépítési mód követendő a továbbiakban is. Nem javasolható a zártsorú vagy az ikres vagy a sorház jellegű sűrű beépítés, mely a falu karakterétől idegen.

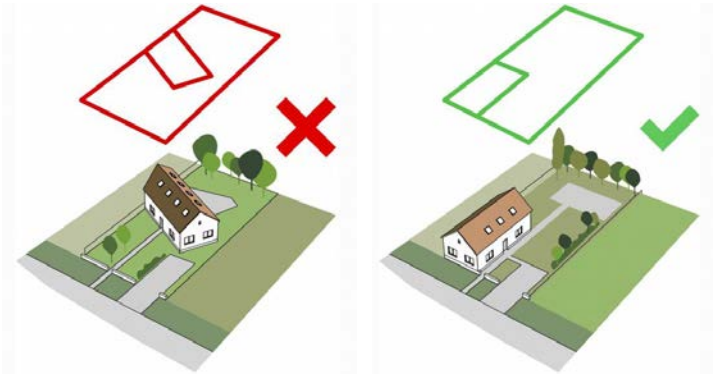

Az utcafronti telekhatártól a hagyományosan kialakult előkerti méretet kell tartani, nem javasolt a telekhatártól túlzottan hátrahúzott épület és a telekhatárra kitolt épülettömeg. Az előkert növényzete esztétikusan választja el az utcai zónát a lakóépülettől.

A házak az északi oldalra zárnak, a ház kertkapcsolata az oldalkert felé alakítható ki. A hosszanti elrendezésből adódóan a telek hátsó része felé helyezzük el a gazdasági épületeket.

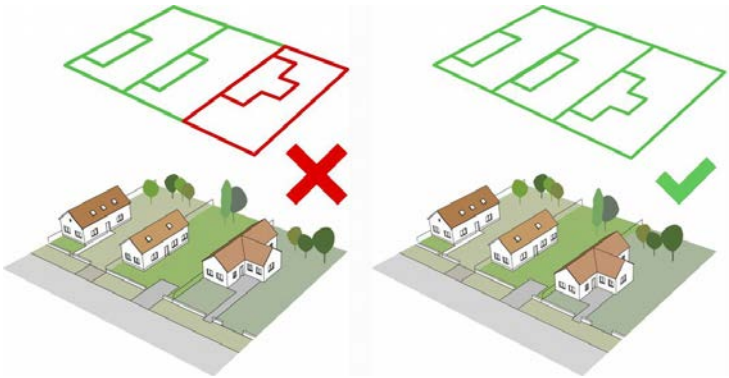

A melléképületek között kapjon helyet a gépkocsitároló. Az oldalkerten való áthajtókat esztétikusan, ne a teljes udvart lefedő kavicsolt vagy szilárd burkolattal oldjuk meg, hanem a nyomtávon elhelyezett sávokkal, gyepráccsal vagy tipegőkövekkel. Az egy vagy kétállásos gépkocsitároló utcafornt felé való elhelyezése nem megengedett!

TEREPALAKÍTÁS

Hagyárosböröndön területe dombos, lejtős, ezért mindenhol számolni kell szintkülönbségekkel.

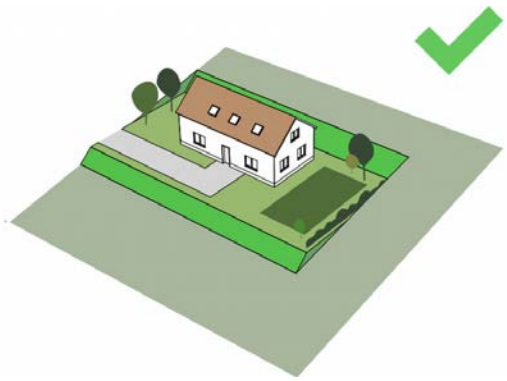

A tervezett épületet úgy helyezzük el, hogy az a legkevesebb terepalakítással járjon és a terep természetes formáit, növényzetét a lehető legkevesebb mértékben károsítsuk.
A kiemelt és a feltöltött föld mennyiseége lehetőleg közel azonos legyen, azonban ennél a módszernél is arra kell figyelni, hogy a terep természetes morfológiai karakterét megváltoztató földmennyiséget nem szabad átmozgatni. Ilyenkor a helyiségcsoportok félszinteltolása lehet megoldás.

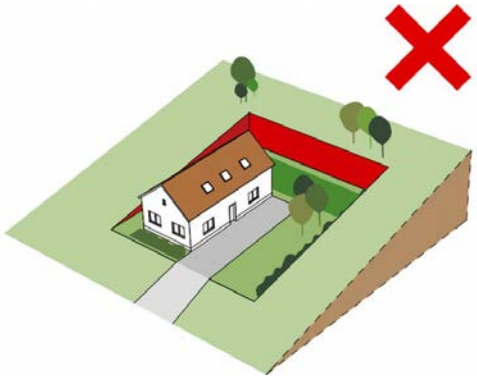

Nem elfogadható az épület elhelyezéséhez nagy terepbevágás készítése. Az ilyen megoldás nem csupán esztétikai szempontból kifogásolható, hanem műszakilag is: a domboldalról lezúdukó csapadékvíz a meglazuló partfal veszélyes az elkészült épület számára.

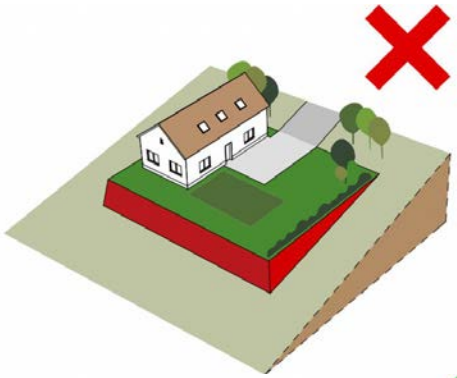

Helytelen, ha az épületet nagyméretű terepfeltöltésre helyezzük, bántóan hatnak a tájtól idegen nagy földrézsűk, nem beszélve az alapozási problémákról.

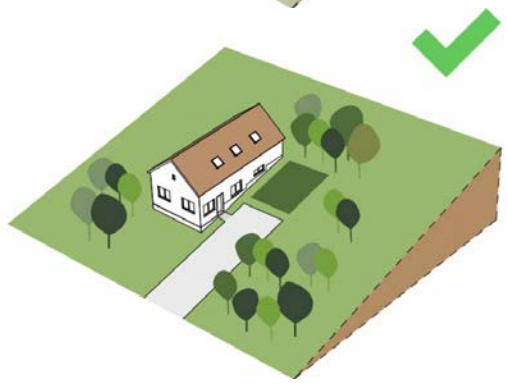

Amennyiben szükséges, akkor lehetséges az épület részleges bevágása a domboldalba,

MAGASSÁG

A magyar népi építészetre nem volt jellemző emeletes az házak építése, falvaink földszintes házakból álltak.

A falu házainak túlnyomó többsége földszintes, de jelen vannak az emeletes épületek is. Igazodjunk a meglévő, szomszédos épületek magasságához!

A tervezett épület ne emelkedjen a többi épület fölé, még akkor sem, ha esetleg a szabályok ezt megengedik.

A település hagyományos, oldalhatárra épülő házaival az északi oldal felé zártan viselkedik, mert a jó tájolású oldalkert kihasználhatóságára számít.

A környezete fölé magasodó épülettel nem csupán a faluképet rontjuk, hanem a szomszédos telek lehetőségeit korlátozzuk, és a lakáshasználatot tesszük lehetetlenné annak leárnyékolásával.

Kerüljük a terjengős alaprajzú, elnyúló és a keskeny, felmagasodó épületek kialakítását. A tetősík mögé rejtett épületszint (álmanzárd) nem megengedett.

TETŐFORMA,

TETŐFELÉPÍTMÉNYEK,

TETŐABLAKOK

Hazánk a csapadékos időjárása miatt a megfelelő vízelvezetést biztosító magastetők terjedtek el. A lapostető csapadékszegény országokra jellemző. Bár a modern építészet a vízszintes, csapadékvíz elleni szigetelési eljárások használatával alkalmazza ezt a tetőformát, a településen a magastető kialakítása a megengedett.
A legelterjettebb a nyeregtető oromzattal, a csonka kontyolt tető teleoromzattal, a konytolt tető és a sátortető, ezek alkalmazását javasoljuk.

Az egyszerű, tiszta, világos és áttekinthető alaprajzm illetve az egyszerű tömegképzés nem kívánja meg a bonyolult és körülményes tetőlefedést. Törekedjünk, hagyományos, egyszerű tetőformák kialakítására!

Mindig vegyük figyelembe a már kialakult és a szomszédos épületeken megtalálható tetőformákat.

Ne alkalmazzunk lapostetőt és összetett bonyolult tetőformát sem. A manzárdtető használata nem megengedett. Az oromzatos kontytető ezen a vidéken nem szokásos ezért ez kerülendő. Idegen a falusi lakóépületeinktől a kupola és a toronytető alkalmazása. Kerüljük továbbá a díszes tetőablakokat, tornyokat és a tetőfelépítmények burjánzása is kerülendő. Egyirányú lejtéssel kialakított félnyeregtetőt csak alárendelt építményken alkalmazzunk.

Tetőablakokat a szükséges mennyiségeben és méretekkel alakítsunk ki. A tetősíkablakok jelentik a legkevébé zavaró megoldást. A tetősíkablakok mellett a fény beengedéséhez és a szellőztetéshez egy oromfalon nyitott ablak jobban megfelel, mint a kutyaól ablakok.

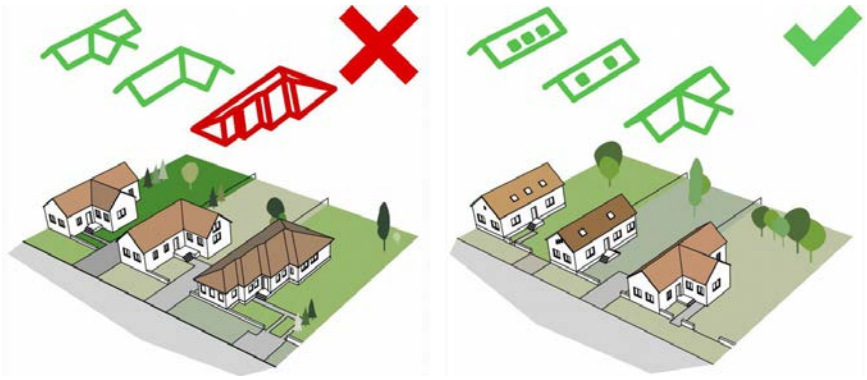

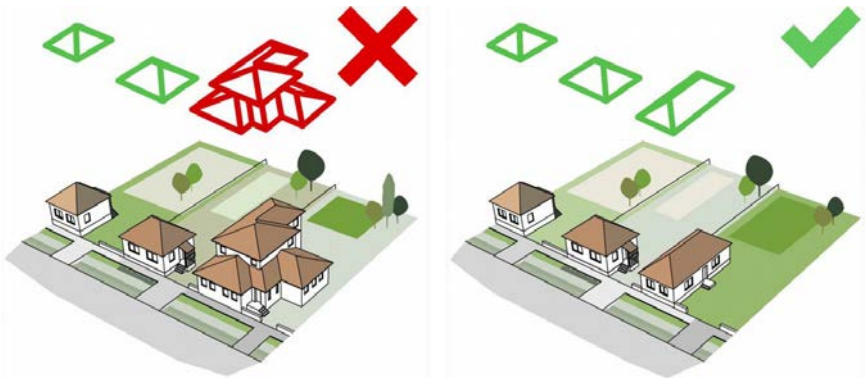

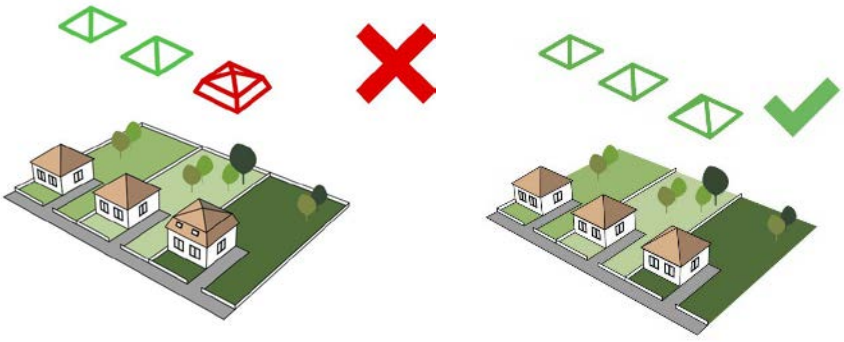

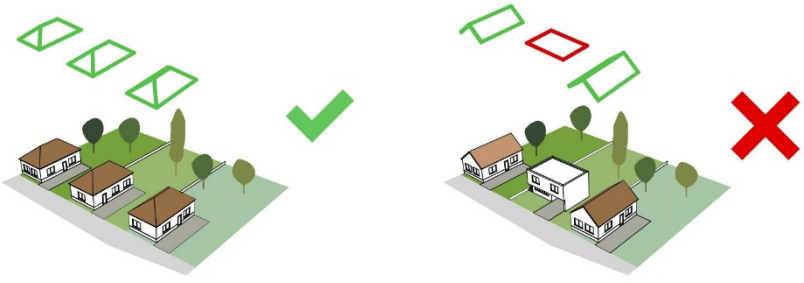

TETŐHAJLÁSSZÖG

A Kárpát-medencében általánosan alkalmazott nyeregtető lejtésszöge a szokásos csapadéktól, a tetőfedő anyagtól és a hagyománytól függően 30 fok és 60 fok között változik. Legáltalánosabban elterjedt a 45 fokos nyeregtető.

Hagyárosböröndön a jellemző tetőhajlásszög a 30-45 fokig terjed, ezért a települést karakterét meghatározó lakóépületek fő tömege esetén ez a hajlásszög javasolt.
Természeresen a fő tömeghez kapcsolódó előtető, tornác vagy mellékszárnyak lefedése kaphat alacsonabb hajlásszöget. A melléképületeken vagy a kisebb tömegű kiszolgáló építményeken szintén elfogadható a kishajlású tető.

A korábban leírt környezethez való igazodás, a szomszédos házak tiszteletben tartása itt is mérlegelési szempont, mindig figyeljünk a kialakult állapotra.

TETŐHÉJALÁS

A tetőhéjalás anyagát műszaki, gazdaságossági és esztétikai szempontok szerint választjuk ki. A tető mint a legnagyobb összefüggő, távolról is szembeötlő nagyméretű felület anyaghasználata körültekintést igényel.

Törekedjünk természetes anyagok használatára. A lakóépületeken a természetes színű, felületkezelés nélküli, hagyományos cserépfedés használata a megengedett. Ne használjunk rikító színeket, mázazott, anyagában színezett fedéseket.
A cseréfedés lehet hódfarkú, ívesvágású, egyenesvágású, hornyolt; fedésképe kettős cserépfedés.

A tetődíszek alkalmazása nem megengedett.
Kerüljük a bitumenes zsindelyt, a betoncserepet, a teljes felületen alkalmazott korcolt fémlemezt, a bitumenes lemezt, szálcementet, hullámlemezt vagy a fém cserepeslemezeket. Ezek az anyagok idegenek a falu hagyományától.

Mesterségesen antikolt, mediterrán hatású cserepek nem megengedettek.
A melléképületeken, alárendelt gazdasági épületeken alkalmazhatók az egyéb anyagú fedések is.

HOMLOKZATKÉPZÉS,

ANYAGHASZNÁLAT

A hagyományos településeink jellemzője a lakóházak egyszerű tömegformálása. A beépítési mód, az utcára merőleges hosszanti vagy L-alakú elhelyezkedés eleve meghatározza a homlokzatok egyszerű arányosságát. Mindig figyeljünk a fő tömeg és a keresztirányú tömeg viszonyaira, a helyes aránnyal jelezzük a mellé- vagy alárendelési viszonyokat.
Jó megoldás még a T-alakú alaprajz, ami a nagyobb épületszélességet eredményez. Feleslegesen ne tegyük széttagolttá az épületünket.
Kerüljük a homlokzat túldíszítettségét, az előregyártott, kereskedelmi forgalomban kapható klasszicizáló polisztirol homlokzatdíszeket, ornamenseket.
Ügyeljünk az arányosan kialakított nyílásrendre. A hagyományosan kialakult nyílásforma az álló téglalap, törekedjünk ezeknek a nyílásarányoknak a megtartására. A nagyobb ablakfelületeket célszerű felosztani. Az ablakok körül a teljes, megfelelő szélességi aránnyal rendelkező keretelés a javasolt, az ablak felénél vagy kétharmadánál elvékonyodó, 45 vagy 90 fokban elvágott kereteket mellőzzük.

Az anyaghasználatra a természetes anyagok alkalmazása visszafogott színek legyenek a jellemzők. A településen a vakolt homlokzatok a vannak túnyomó többségben, boronafalú vagy nyers téglafalú lakóházat nem látni. Homlokzati burkolóanyagok használata nem jellemző, hacsak nem lábazati anyagként. Nyersen hagyott téglafalat csak melléképületnél alkalmazzunk.Fát, téglát a lakóépületeken nagy felületen ne alkalmazzunk burkolatként, de díszítőelemként megjelenhet. A tégla a hagyományos égetett agyag terrakotta színével, a fa kültéri felületkezelő anyagokkal ugyancsak természetes színben jelenhet meg. Burkolatokat pozitív sarkon nem váltunk. Színzett vagy antikolt téglák, fehér mészhomok téglák, kerámialapok burkolatként kerülendők.
Betont, üveget és fémet csak kis mennyiségben, kiegészítő szerkezetként használjunk. A homlokzatok lambériázása, CK-lap, OSB vagy hullámlemezes borítása nem megengedett.

SZÍNEK

A magyar vidék lakóházaira hosszú ideig a simított vakolat, a sötét lábazati festés és a fehér meszelés volt jellemző. A homlokzati vakolóanyagok fejlődésének következményeként megjelentek a különféle falfelületi struktúrák, miközben az ipar egyre több színezőanyagot és egyre telítettebb pigmenteket állított elő. Természetes, hogy az ember a változatosság a színöröm iránti vágya a homlokzatok díszítése esetén is jelentkezett. A bő termékkínálattal és színválasztékkal azonban nem könnyű jól bánni, ezért megjelentek a falu képéből kilógó a többi épületet túlharsogó színekkel megfestett házak.

A településen nem megengedettek az erőteljes, rikító, telt színek. Homlokzatok színezésénél előnyben kell részesíteni a sötét színű lábazati festékeket, vakolatokat. A lábazat feletti falmezők visszafogott, telítetlen színűek legyenek és a természetes, fehér, bézs, világos okker, világosbarna színeket preferáljuk lehetőleg hasonlóárnyalatban, monokróm skálák alkalmazásával. Zöld vagy sötétbarna színeket csak nyílászárók esetén alkalmazzunk. Szürkére festett homlokzat a településen nem megengedett. Több szín használata estén maximum három színt alkalmazzunk. Színeket pozitív sarkon nem váltunk. A különböző tájolású falfelületeket nem színezzük eltérően. Kerüljük a színkontrasztokat és törekedjünk harmonikus színegyüttesek kiválasztására. A felületi arányok szerepe több szín használata esetén felértékelődik, ilyenkor ne keverjük a falmező és a díszítés számára kiválasztott színt. Vegyük figyelembe, hogy homlokzat színeit a nyílászárók, a bádogos szerkezetek és a tetőfedés színéve is össze kell hangolnunk.

A színek sosem önmagukban állnak, elszigetelten, hanem a hordozó forma részévé válnak és a többi színnel találkozva egymással interakcióba lépnek, ezért a homlokzati színterveknél körültekintően kell eljárni.

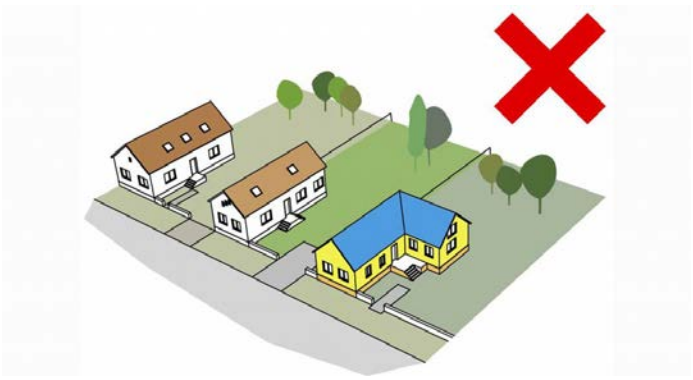

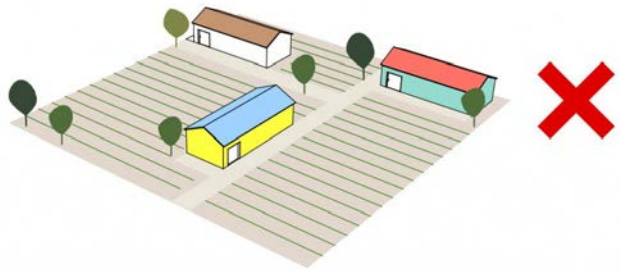

KÓDISÁLLÁSOK, TORNÁCOK, ERKÉLYEK

A népi építészetben bizonyos tájegységeken jellemző elem a kódisállás. Hagyárosböröndön is találhatók kódisállásos házak. Ez az elem a konyha elé felúzott kicsi oszlopokon nyugvó előtér, ami félig nyitott és a hagyomány szerint a vándorló „kódisok" itt várhatták meg, amíg elvonul a vihar és eláll az eső. Ez az építészeti elem megőrzendő a karakter szempontjából rendkívül fontos: ahol van, ott eredeti formájában kell megtartani, beépítését nem javasoljuk; az új épületeknél pedig alkalmazható elem.

A tornácok jellegzetes elemei a népi építészetünknek, ezért ez a ma tervezett házakon is megfelelő karakterképző elem. A munkavégzésre alkalmas átmeneti tér ma már más funkciókkal bír, de alkalmazása a falusi környezetben mindenképpen támogatható.

A magyarországi népi építészetben a szinsztszámot tekintve földszintes lakóépületekről beszélhetünk, ezért 70-es évek során az emeletes lakóépületek megjelenése a falusi épített környezetben a régi lakóházak eltűnésével a falukép felbomlásához vezetett. Az előbbiekben vázolt folyamatok alapján az erkélyes és emeletes házak a jelenlegi faluképben ugyan fellelhetők, de a falu karakterétől idegenek. A településen nincsenek a tájra nyíló széles panorámájú rálátások amelyek igényelnék az erkélyeket. A falusi lakóház ami alapvetően kertkapcsolattal rendelkezik, közevetlenül a tájra nyílik egy átmeneti tér közbeiktatásával, nem igényel erkélyeket ahonnan csak a szomszéd tyúkudvarát. Nem ajánljuk és a megfelelő alkalmazásukra éppen ezért ajánlást ezekre a bizonyos évtizedekben divatos elemekre nem fogalmazunk meg.

AJTÓK, ABLAKOK

A nyílászárókat érdemes az utcai karakterhez és a lakóépület arányaihoz igazítani és méreteit jól megválasztani a homlokzat harmóniája miatt. A régi építésű lakóházak esetében nem kell azonnal a régi nyílászárókat cserélni. Számos oylan technikai megoldás létezik, amellyel a régi nyílászáró felújítható és műszaki tulajdonságai is javíthatóvá válnak. Amennyiben mégis cserére kerül a sor, a hagyományos kapcsolt gerébtokos ablakokat ma is legyártják, forgalmazóknál beszerezhető termékről van szó. Az új szerkezetű hőszigetelő ablakoknál is mód van arra, hogy osztásában és a nyílószárnyak számának tekintetében a régihez nagyon hasonló nyílászárót gyártassunk le.

Alapvetően a régi és az új épületeken is fa nyílászárók a preferáltak, mázolt vagy lazúrozott kivitelben. A jóval kedvezőbb árú műanyag ablakok és ajtók elsősorban fautánzatú fóliázott fomában kerüljenek beépítésre. Régi épületeknél nem javasoljuk a máanyag nyílászáró beépítését, nem csupán azért mert nem illik a régi épülethez, hanem azért is, mert a jól zásódó műanyag ablakok a lakóház belső klímáját, páraháztartását teljesen felborítják, a falak penészedésnek indulnak és hőhidak keletkeznek. Amennyiben új lakóépületnél az anyagi lehetőségek csak az anyagában fehér nyílászárót engedik meg, úgy azt a homlokzattal össze kell hangolni.
Az ablakoknál a redőnyök és szúnyoghálók elsősorban az áthidalóba beépítetettek legyenek, az utólagos ráépítést új lakóházaknál inkább mellőzzük.
Javasolt megoldás a zsalugáter használata, melynek van hagyománya a könyéken és sok szép példát látni a régi lakóházakon.

ÉPÜLETRE TELEPÍTETT MŰSZAKI BERENDEZÉSEK ÉS SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK

Az utóbbi évtizedekben több olyan az épülethez nem szervesen kapcsolódó berendezést alkalmazunk, aminek kialakítása nem egyezik a tervezett épületünkkel, annak formarendjébe nem illeszkedik. A funkcionálás dizájn nem illeszkedik a településképbe. Az épületre telepített műszaki berendezések például a napkollektorok, napelemek, kültéri klímaegységek, tányérantennák az utcaképet rontják.

Törekedjünk arra, hogy a berendezés (pl.: napelem) a tetőbe integráltan kerüljön az épületre. Berendezéseinket olyan homlokzati falakra telepítsük, ahol a közterületről nem látható pl.: kerti állványra hátsó kerben, vagy közterületről nem látható tetőfelületre.

Az épület homlokzatára szembeötlő módon mérőórát ne telepítsünk, amennyiben lehetőség van rá, ezt javasolt kevésbé látható helyre elhelyezni, a falba süllyeszteni, eltakarni. A mérőórák elhelyezése mindig a szolgáltató egyetértésével történjen.

Amennyiben lehetőség van rá, javasolt az elektromos légkábelek, földfelszín alatti kábelre való cseréjére.
Elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában a településen biztosítani kell azok elhelyezésének és megvalósításának lehetőségét. Mivel a belterületi berendezések és az antennatartók elhelyezésének biztosítása közérdek, ezért ezek korlátozása és településképhez igazítása racionális keretek között célszerű.
A védett területek és épületek környezete adótornyok elhelyezésére nem alkalmas.
Nem önálló tartószerkezetre telepített antennát az értékvédelemmel érintett épületekre elhelyezni nem szabad.
Adótornyok, önálló szerkezetre épített berendezések elhelyezése nem ajánlott a tájképvédelmi szempontból kiemelkedő területeken, az országos ökológiai hálózat övezetein belül.

KERÍTÉSEK

Teljesen tömör kerítés építése a településen nem megengedett. A kerítéseknek tömör és áttört mezőkből kell állniuk.

Pillérből és mezőkből álló kialakítás esetén a pillérek anyaga lehet beton, vakolt, tégla, de mint a homlokzatoknál, itt is ne rusztikus, hanem finom felületetkkel dolgozzunk.
A mező lehet fém vagy fa, de mindig áttörve. Utcanfronti kerítésként drótháló nem alkalmazható. A nádszövet takarás nem megenedett. Ha jobban áttört kerítés esetén a belátást csökkenteni akarjuk, azt megtehetjük zöld növényzettel, ami egyszerre elegáns, barátságos és a környezetbe illő.

KERTEK

Az épület és a kert egymástól elválaszthatalan. A lakóház és a hozzá tartozó harmonikus kert a település dísze, tulajdonosának büszkesége és az emberi lélek harmóniájának alapja.
Az épületet és a kertet is meg kell tervezni, mert a szabad téri tartózkodásunk kellemes időtöltésünk helyszíne.

Másképp kell kezelnünk az elő- az oldal- és a hátsókertteket. A falusi porták rendeltetése az utóbbi évben rendkívül nagyot változott, de az alapvetések ugyanazok.
Meg kell határozni, hogy mi a tervezett kert rendeltetése. Lehet díszkert, pihenőkert, játszókert, sportkert a funkció.

A kialakítás alapja a helyi paraszti porták hagyománya legyen!
A falusi portákon kiemelt szereppel bír a haszonkert, a gyümölcsös. A régi falusi kertekben jellemzőek a haszonfák voltak, főleg a kevés permetezést igénylő gyümölcsfák. Más fát csak megtűrtek - nem vágtak ki -, ha kivételesen szép volt. pl. kislevelű hárs, berkenye, vadkörte , tölgy, tájfajták.

Jól kell elhelyeznünk a ház körül a munkavégzés és az állatartás területeit is.
Javasolt gyümölcsfák és cserjék:
dió *(Juglans regia)*, kajszibarack *(Prunus armeniaca)*, őszibarack *(Prunus persica)*, mandula *(Prunus dulcis)*, szilva *(Prunus domestica)*, meggy *(Prunus cerasus)*, cseresznye *(Cerasus sp.)*, alma *(Malus domestica)*, körte *(Pyrus communis)*, eperfa *(Morus alba)*, szőlő *(Vitis vinifera)*, málna *(Rubus ideaus)*, piros ribizli *(Ribes spicatum)*, egres *(Ribes uva-crispa)*, mogyoró *(Corylus avellana)*

Az eltérő rendeltetésű kerteket javasolt egymástől elválasztani vagy áttört kerítéssel vagy növényzettel, lugassal, azonban kerüljük a falszerű, szemmagasság feletti lehatárolásokat.

Az előkert lehet a díszkert helye. Az oldalkert a gazdasági funkciókon túl a gépkocsi tárolásának helye, de lehet pihenőkert is egyben. A hátsókert jellemzően a haszonkert elhelyezésére szolgál.
Előkertekbe, utcai zöldfelületekbe díszítőértékkel bíró virágos évelőket vagy egynyári virágokat ültessünk. Ajánlatos a régi parasztkertekben már bevállt fajták használata (írisz, bődöske, kúpvirág, harangvirág, szekfűfélék, árnyékliliom, pünkosdirózsa, szelőrózsa, ágyás- és bokor rózsák, hortenzia, zsálya félék). A virágok kiválasztásakor fontos figyelembe venni a kertünk tájolását, benapozottságát és a talajadottságokat is.
Fontos, hogy az előkert és az utcafronton, a kerítés elé kialakított virágágyás mindig összhangban legyen. Egy új kert beültetésénél ajánlatos megfigyelni az utcában lévő kerteket, a jól bevált fajtákat, a településre jellemző növényeket és az tapasztalatokat hasznosítasni saját kertünkben is.

A fák telepítésénél figyelembe kell venni a növények árnyékoló szerepét. Egy lombos fa nyáron kellemes hűvöset ad, míg télen lombozata nélkül nem áll útjába a korai napsütésnek és így engedi érvényesülni a lakást felmelegítő napsugarakat. Ügyeljünk a természetességre! Tájidegen megjelenésük miatt kerülendők a katonás sorba ültetett tuják, egyéb oszlopos habitusú lombkoronát növelő vagy túlzottan szabályos formára nyírt örökzöldek. Az örökzöldek közül inkább a honos tiszafa javasolt.
Az előkertekben általában megjelennek a közmű becsatlakozások berendezései. Ezeket úgy kell elhelyezni, hogy az épület utcáról nyíló látványát ne rontsák. Az előkertben takartan, vagy az oldalkertben vagy az épületnek a közterület felől nem látható részén helyezzük el őket.
A hulladéktároló kukák elhelyezése céljából lehet építeni zárt fedett építményt, ami gyakran alkalmas a közműbekötések műtárgyainak elhelyezésére is. Ezeknek az építményeknek az anyaghasználata a kerítésével legyen azonos és igazodjon a ház arculatához, anyaghasználatához.
Az előkertben nyitott, lábakon álló színek, kocsibeállók nem helyezhetők el.
Kerülni kell az idegenhonos, inváziós fafajok telepítését, mely fajok egyedeire szigorú szabályok vonatkoznak.

JÓ PÉLDÁK

A következő oldalakon néhány jó példát szeretnénk bemutatni a településen található lakóházak közül, legyen az felújítandó vagy új épület. Mindegyik itt bemutatott ház jól képvieli a teleülés épített karakterére jellemző jegyeket.

7

UTCÁK, TEREK

A rendezett utcakép a településen élők saját, közvetlen környezete iránti igényességét mutatja meg. Az gondozott utcák és terek látványa az első marasztaló, jó benyomást keltő mozzanat az ide látogató számára.

A jelenlegi környezethez való igazodás, a lehetőségek felismerése az igazodás a kialakult miliőhöz itt is az első szempont. Felesleges nagy mértékű földmunkával, hatalmas, de használhatatlan teli aszfaltozott barátságtalan tereket létrehozni, amit aztán nem használ senki.

Meg kell találni a burkolt felületek helyes arányát és viszonyát a település többi részéhez. El kell dönteni, hogy szilárd vagy vízáteresztő burkolatot alkalmazunk. Fontos a karbantartás és a javíthatóság lehetősége. Vizsgálandó szempont az akadálymentesítés indokoltsága és mértéke.

Az anyagok kiválasztásánál itt is törekedjünk a jó ár érték arányú, tartós és nem hivalkodó, visszafogott, természetes színű anyagok használatára.

A szabadtéri beremdezési tárgyak kiválasztásánál az egységes, rendszerbe foglalt látványra törekedjünk. Ezt elérhetjük az azonos termékcsaládból választott vagy azonos anyagokból egységes dizájn alapján legyártott elemekkel. Azok az elemek (pl.: KRESZ-táblák), amelyeket nem lehet ilyenfajta rendszerbe foglalni továbbra is adottságként kezelendő a településképben.

Növények telepítése

Alapvető szempont, hogy a közparkok, utcafásítások a területen honos növényfajok, fák és cserjék kertészeti változatainak, illetve a helyben (adott tájegységen, de legalábbis az országban) nemesített növények használatával kerüljenek kialakításra, mivel ezek a fajták életképesek a helyi klimatikus viszonyok között. Emellett a közterületi, elsősorban az utcafásításoknál ma már elsődleges szempont a közművek, elsőssorban a légvezetékek jelenléte is. A hagyományosan használt honos, nagyméretű fák légvezetékek környezetébe már nem telepíthetők, a inkább a kisnövésű, jól metszhető, és kevés kezelést igénylő kertészeti változatok, nemesített fajták előtérbe kerülése szükséges.

Az útmenti telepítések kapcsán lényeges szempont a biztonságos közlekedés biztosítása is mind az elhelyezés, mind a fajtaválasztás tekintetében (belátható útkereszteződések, közlekedési táblákat lombkorona ne takarja, stb.). Útak mentén magasabb cserjék ültetése csak ott javasolt, ahol az a biztonságos közlekedést nem akadályozza. A parkokban viszont kifejezetten ajánlatos a többszintű növényzet kialakítása virágágyások, alacsony virágos cserjék, középmagas cserjék, egy-egy magasabb szoliter cserje és fák felhasználásával. A parkok tekintetében javasolt egy-egy színes lombú fával megtörni a zöld egyszínűséget. Azokat az utcákat, ahol az előkerteket sok örökzöld nővény ural, ezket is színesíthetjük színes (főként sárga) lombú, illetve virágos fasor telepítésével. Kerülendők közterületen a tüskés és a mérgező növények.

Néhány ajánlott fa fajta a teljesség igénye nélkül:

- Fraxinus ornus 'Mecsek' (gömbkőris)
- Crataegus x lavalleii (galagonya)
- Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet (pirosvirágú galagonya)
- Prunus serrulata 'Kansan'/'Royal Burgundy'/ Prunus amanogawa (díszcseresznye félék)
- Pyrus calleryana (díszkörte)
- Tilia cordata 'Savaria'
- Fraxinus excelsior 'Raywood'/ 'Jaspidea' (színes lombú kőris fajták)
- Sorbus aria Lutescens' (lisztes berkenye)

Néhány ajánlott cserje fajta a telejsség igénye nélkül:

- Spiraea fajták (gyöngyvessző)
- Wiburnum opulus (kányabangita)
- Syringa sp. (orgona)
- Deutzia scabra (gyönygvirágcserje)
- Lonicera sp. (lonc félék)
- Forsythia (arayeső)
- Cotoneaster sp. (madárbirs)
- Cotinus coggygria 'Lilla' (törpe cserszömörce)
- Cornus sp. (som félék)

Amennyiben van rá mód, a köztéri növényzet öntözési lehetőségét ki kell építeni.
A fasorok legyenek egységesek, azonos fajból kialakítottak. Termésükkel „szemetelő" fákat ne ültessünk, viszont ajánlott a gyümölcsfák ültetése, amennyiben gondozásuk folyamatos és a lehulló gyümölcsöt összeszedjük.
Az adventív fajok ellenőrizhetetlen mértékű szaporodásukkal a növényzet összetételében, a települési és természetes zöldfelületekben óriási károkat okoznak, terjeszkedésük meg nem állítható. Ide sorolható pl. a bálványfa (Ailanthus altissima), gyalogakác (Amorpha fruticosa), akác (Robinia pseudo-acacia), aranyvessző (Solidago canadensis, S. gigantea), ezüstfa (Elaeagnus angustifolia), selyemkóró (Asclepias syriaca)

Kerülni kell az idegenhonos, inváziós fafajok telepítését, mely fajok egyedeire szigorú szabályok vonatkoznak. (lásd.: 346/2008. (XII.30.) Korm.rendelet a fás szárú növények védelméről 1.melléklet). Ezek a fajok mértékű szaporodásukkal a növényzet összetételében, a települési és természetes zöldfelületekben óriási károkat okoznak, terjeszkedésük meg nem állítható.Ilyenek a fehér akác (Robinia pseudoacacia),amerikai kőris (Fraxinus pennsylvanica), mirigyes bálványfa (Ailanthus altissima), cserjés gyalogakác (Amorpha fruticosa), kései meggy (Padus serotina), zöld juhar (Acer negundo). A mirigyes bálványfa nagy mértékben elterjedt és jelentős károkat okozó, agresszíven terjedő, az épületeket is károsító növénnyé vált napjainkban hazánkban, ezért nem csak ültetése tilos, de írtása is javasolt. Emellett kerülendő az aranyvessző (Solidago canadensis, S. gigantea), ezüstfa (Elaeagnus angustifolia), selyemkóró (Asclepias syriaca) telpítése is.

Magyar név	Tudományos név
Borfa, tengerparti seprűcserje	Baccharis halimifolia
Kaliforniai tündérhínár	Cabomba caroliniana
Vízijácint	Eichhornia crassipes
Perzsa medvetalp	Heracleum persicum
Sosnowsky-medvetalp	Heracleum sosnowskyi
Hévízi gázló	Hydrocotyle ranunculoides
Fodros átokhínár	Lagarosiphon major
Nagyvirágú tóalma	Ludwigia grandiflora
Sárgavirágú tóalma	Ludwigia peploides
Sárga lápbuzogány	Lysichiton americanus
Közönséges süllőhínár	Myriophyllum aquaticum
Keserű hamisüröm	Parthenium hysterophorus
Ördögfarok keserűfű	Persicaria perfoliata
Kudzu nyílgyökér	Pueraria montana var. lobata
Közönséges selyemkóró	Asclepias syriaca
Vékonylevelű átokhínár	Elodea nuttallii
Bíbor nebáncsvirág	Impatiens glandulifera
Felemáslevelű süllőhínár	Myriophyllum heterophyllum
Kaukázusi medvetalp	Heracleum mantegazzianum
Óriásrebarbara	Gunnera tinctoria
Tollborzfű	Pennisetum setaceum
Aligátorfű (papagálfű, papagájlevél)	Alternanthera philoxeroides
Japán gázlófű	Microstegium vimineum

8

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A falu területén, több helyen lehet látni reklámokat. A boltok és a vállalkozások reklámozása alapvető és nagyon fontos igénye a tulajdonosoknak, de kialakításuk során figyelembe kell venni a településképi szempontokat.

Az újonnan felhelyezett reklámoknál vizsgálni kell a települési karakterhez való illeszkedést. Az új épületeknél a tervezett homlokzatoknak színes látványterveken is be kell mutatniuk a tervezett reklámfelületek méretét, elhelyezkedését, anyagát és színhasználatát. A reklám kiterjedése, elhelyezkedése legyen összhangban az épület homlokzatával, ne zavraj össze annak nyílásrendjét. A homlokzatfelület legfeljesbb ¼-ed részét takarhatja reklámhordozó. Az üzlet ablakait nem takarhatja reklámhordozó, fontos, hogy be lehessen látni az üzletbe.

A tetőfelületre nem kerülhetnek reklámhordozó elemek. Az utak mentén kihelyezett reklámokat egységbe kell foglalni, a különböző termékek és szolgáltatások reklámjai látványukban nem licitálhatják túl egymást.
A reklámot kialakíthatjuk figyelemfelkeltő színezéssel, de kerüljük a bántó és erőteljes, poláris színkontrasztok használatát, törekedjünk a használt színek tekintetében a harmóniára.

IMPRESSZUM

HAGYÁROSBÖRÖND KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

honlapcíme	www.hagyarosborond.hu
emailcíme	hborond@zelkanet.hu
postai címe	8992 Hagyárosbörönd, Fő út 29.
telefon:	+36/92/560-030
Polgármester:	Török Zoltán
polgarmester emailcíme:	hborond@zelkanet.hu
Főpítész:	Bakucz András
főépítész emailcíme:	bakucz.epitesz@gmail.com
SZERKESZTETTE:	Bakucz András
SZÖVEG:	Bakucz András építész, Hegedüs Eszter tájépítészmérnök Mintadokumentáció a tak.lechnerközpont.hu-n rendelkezésre bocsátott fájl és az Önkormányzat által nyújtott adatok, szövegek alapján
FOTÓ:	Bakucz András
GRAFIKAI TERVEZÉS :	Bakucz András a tak.lechnerközpont.hu-n rendelkezésre bocsátott mintafájl alapján
MAGYARÁZÓ ÁBRÁK :	a tak.lechnerközpont.hu-n rendelkezésre bocsátott példatárból

Hagyárosbörönd, 2017.